

Politisk notat fra Norske Fag- og Friskolers Landsforbund

11.09.2020

Mangfold og fleksibilitet

Norske Fag- og Friskolers Landsforbund (NFFL) representerer fagskoler, videregående skoler og skoler godkjent etter kapittel 4 i voksenopplæringsloven. Våre medlemsskoler er ideelle, frittstående skoler som bidrar til å gjøre det norske utdanningstilbudet mer mangfoldig og fleksibelt. NFFLs medlemsskoler driver på et ideelt grunnlag og bidrar først og fremst til et bredere tilbud for elever og studenter og til mer fleksible løsninger og alternative veier til kompetanse og arbeidsliv. Dette er NFFL og våre medlemsskoler stolte av.

For å kunne bidra til mangfold og fleksibilitet, må lovverk og økonomi legge til rette for dette. Slik kan de frittstående skolene i enda større grad få utnyttet sitt potensiale og bli viktige bidrag til omstilling og nye veier til økt kompetanse.

I Granavolden-plattformen uttrykker regjeringen av de vil legge til rette for et **mangfold av offentlige og private fagskoler**. For å få et godt mangfold, mener NFFL at det trengs en satsning på høyere utdanningsløp som gir praktisk kompetanse. Teoretiseringen av skole- og utdanningsløpene som vi har sett over mange år, snevrer inn mulighetene for enkeltmennesker til å finne en vei til kompetanse og arbeidsliv. Her må myndighetene ta grep om de ønsker å legge til rette for et bredt utdanningstilbud som sikrer mangfoldig kompetanse i befolkningen. I NFFLs øyne vil dette også bidra til et mindre sårbart samfunn med større evne til omstilling. NFFL mener derfor at **antall studieplasser på fagskoler** bør utvides. Fagskolene har også en stor styrke i å kunne tilby kortere utdanninger og kurs som er arbeidsrelevante. For å legge til rette for flere fagskoler, bør også **søknadsprosessene for å få akkreditering** av høyere yrkesfaglig utdanning være effektive og med god veiledning for å sikre gode tilbud som er yrkesrettet og av høy kvalitet.

Fagskolene bør også bli en naturlig del av tilbudet for **utdanning og etterutdanning av lærere** i grunnskole og videregående skole. Det er nettopp fagskolene som sitter på oppdatert fagkompetanse innen høyere yrkesfaglig utdanning. For eksempel vil en kunstfaglig fagskole ha lærere med både pedagogisk og kunstfaglig utdanning som kan gi målrettet utbytte for en lærer i kunst- og håndverksfag.

Kap.4-skolene opplever ofte å bli oversett av myndighetene som en del av utdanningstilbudet. Det har nylig vært gjennomført en evaluering av tilskuddordningen for kap.4-skolene uten at det har blitt annonsert hva konklusjonene i denne evalueringen skal brukes til. Det skaper usikkerhet omkring kap.4-skolenes situasjon. Kap.4-skolene har en voksen søkermasse og skolene er derfor er bekymret for betingelsene for videre drift når skolene flyttes fra voksenopplæringsloven til friskoleloven. Skolene opplever i flere sammenhenger at de legges til samme kategori som videregående skole. Dette skaper også usikkerhet omkring framtida for skolene. NFFL representerer fire kap.4-skoler. Dette er Kragerø Kunstscole, Strykejernet Kunstscole, Oslo Fotokunstscole og Norsk Yrkesdykkerscole. Alle skolene utgjør viktige bidrag til mangfoldet i utdanningstilbudet og et slik mangfold gjør nettopp at flere kan finne en vei inn i arbeidslivet. Dette bør anerkjennes ved at studentene ved kap.4-skolene oppnår **konkurransespoeng** ved denne skolegangen.

Når det kommer til toppidrett, er det viktig for både individet og samfunnet at **skole og utdanning på fleksible måter kan kombineres med en toppidrettskarriere**. Slik kan toppidrettsutøvere ha en skolegang å falle tilbake på når karrieren er over. For å sikre dette, mener NFFL at det trengs en

justering av det særskilte toppidrettstilskuddet. Dette går vi nærmere inn på i det politiske notatet som tar for seg økonomi. I tillegg må toppidrettskolene få tilby fjernundervisning for elever som er på treningsopphold. I dag har friskolene et forbud mot å drive fjernundervisning. Dette er et veldig uheldig forbud som først og fremst rammer elevene og som nettopp bidrar til en mindre fleksibel skole.

Realkompetansevurdering er et viktig virkemiddel for å få anerkjent kompetanse og for å gi mennesker mulighet til å komme seg videre i et utdanningsløp. For opptak til videregående friskoler, kom det en lovendring våren 2020 som NFFL hadde store forventninger til. Dessverre førte denne lovendringen til minimale endringer for gruppen av voksne som trenger videregående opplæring og for mange voksne framstår fortsatt realkompetansevurdering som et rigid krav og et direkte hinder for å søke seg plass ved en friskole. Dette er det motsatt av hva realkompetansevurdering burde være. NFFL mener derfor at det trengs en gjennomgang av reglene for realkompetansevurdering slik at denne ordningen kan fungere hensiktsmessig. NFFL mener også at realkompetansevurdering ført og fremst må være en rettighet og ikke et krav.

Den siste tida har det vært et økt fokus på **voksnes mulighet til å ta videregående utdanning** og dette er blant annet diskutert i Lied utvalgets rapport «Med rett til å mestre». Når voksne ikke har fullført videregående utdanning eller ønsker å ta et annet videregående løp enn de tidligere har fullført, er det mange hinder for dette i dag. Her trengs det både å fjerne byråkratiske hindringer for voksne søkere og å bedre økonomien for voksne elever – og det er fortsatt en veldig lang vei å gå. Noen av friskolene har hjemmel til å ta inn et visst antall voksne elever uten rett og flere av våre medlemsskoler opplever en relativt stor andel av voksne søkere. Dette opplever våre medlemsskoler som positivt og ber om at begrensingen på antallet voksne søkere som skolene kan ta inn, heves eller fjernes. Skolene må fortsatt prioritere søkere med rett og det er vanskelig å forstå hvorfor skolene ikke skal kunne ta inn flere voksne når skolene har ledige plasser.

Ved opptak til fagskoler, er det den enkelte skole som gjør en realkompetansevurdering av sine søkere. NFFL mener **studieforbund som tilbyr fagskoleutdanninger også må denne muligheten til å gjøre en realkompetansevurdering av egne søkere** på lik linje med fagskolene. Dette er viktig for å få en effektiv opptaksprosess til fagskoleutdanninger.

NFFL mener også at **digitalisering** vil bli stadig viktigere i et mangfoldig og fleksibelt utdanningstilbud. Dette er en prosess som de frittstående skolene må få ta del i. Dette temaet dekker vi i et eget politisk notat.

I dagens samfunn er det et voksende behov for fleksible og målrettede veier til mer og ny kompetanse. Behovet øker i takt med et arbeidsliv som er i stadig endring – i et stadig raskere tempo. Uten kompetanse blir enkeltindivider lett stående utenfor samfunnet. Samfunnet er på samme måte avhengig av et mangfold av kompetanse. Bevisstheten omkring dette vokser og uttrykkes i den offentlige debatten, som for eksempel i kompetansereformen «Lære hele livet», i Lied-utvalgets rapport om videregående opplæring, i livsoppholdutvalgets rapport og i den pågående fagfornyelsen i videregående skole.

Situasjonen rundt utbruddet av Covid-19 har tydeliggjort at mangfold i kompetanse og fleksibilitet i utdanningstilbudet, bidrar til et mindre sårbart samfunn. Slik kan samfunnet omstilles raskt. Enkeltindividets evne til omstilling er som regel også avhengig av tilgang til kompetanse og et mangfoldig skoletilbud som kan gi tilgang på relevant kompetanse og ulike veier ut i arbeidslivet.

Fordi våre skoler er frittstående og uavhengige, kan de også vise en også en stor fleksibilitet i møte med elever som trenger tilpasninger. Et mangfold i tilbud og fleksible løsninger, gjør at flere finner et skoleløp som passer for dem og kan på den måten bli aktivt samfunnsborgere. Dette er til det beste

for både samfunnet og mennesket – og dette er noe vi er stolte av å bidra til. Mange forbinder private skoler med et klasseskille hvor kun de med midler får tilgang. Dette er et bilde som våre skoler ikke kjenner seg igjen i. Våre skoler ønsker ikke å være en konkurrent til det offentlige tilbudet eller et alternativ for de som har god råd. Våre skoler ønsker å være en del av det totale tilbudet for skole og utdanning i Norge som alle skal ha tilgang til. Derfor hadde vi helst sett at skolepengene kunne reduseres, men dette er ikke mulig så lenge skolene ikke er fullfinansiert av staten.